TORNIO-
MUONIO-
JOKI-
SEURA
ry

MEÄN VÄYLITTEN JA IHMISTEN PUOLESTA

Suuri valiokunta

suv@eduskunta.fi

Turtola 29.9.2023

Hätähuuto Tornionjokivarresta!

Lausunto Itämeren kalastuskiintiöistä vuodelle 2024 EU/1055/2023-MMM-3

Tornionjoen lohikanta on ajettu ylisuurella lohen ja silakan merikalastuksella liian heikoksi. Merkittävin vahinko on kohdistunut Tornionjoen parhaisiin emokaloihin, ensimmäisenä vaeltavaan suuren lohen perimää kantavaan vanhaan osakantaan. Tätä ainoaa vanhaa geenikantaa olisi tullut erityisesti suojella.

Tornionjoen lohen kutuvaellus tänä vuonna 2023 on heikoin sitten vuosien 2010 ja 2011, jolloin puolalaisten laiton ajosiimapyynti rehotti valloillaan. Tornionjokeen nousi 20.000 lohta, puolet viime vuosikymmenen heikoimmasta lohimäärästä, ja vain viides osa vuosien 2014 ja 2016 määristä.

Elpymään saatu lohikanta on kokenut jälleen romahduksen. Merellä tapahtuvassa kalastuksessa ei tiedetä minkä joen kantaa pyydetään. Lohenkalastus ei enää kuulu merelle. Ei minnekään, missä ei ole luonnonlohien kutujokia, ei Pohjois-Itämerelle, ei Ahvenanmerelle, ei Saaristomerelle eikä Selkämerelle. Nykyluvuilla lohi ei kestä kalastamista laisinkaan, missään. Kestämätön sekakantakalastus on syytä lopettaa tämän kriisin yhteydessä. Ruotsi teki sen jo 10 vuotta sitten.

Vuoden 2023 Suomen ja Ruotsin yhteinen lohisaalis Pohjanlahdelta oli n. 30.000 lohta. Tornionjokeen nousi 20.000 lohta. Ensi vuoden näkymä on tätäkin vuotta heikompi: nuorien lohien puute ennustaa erittäin synkkää lohikesää ensi kesälle 2024. Itämeren luonnontilaan ei nyt ehditä puuttua, kalastukseen voidaan.

Lohen meripyynnin kokonaiskiintiö tulisi rajoittaa 10.000 loheen ja osoittaa se ainoastaan rakennettujen jokien suualueille. Perämeren lohenkalastus olisi aloitettava yhtäaikaa Ruotsin kanssa, mikä tarkoittaa aikaisintaan 17. kesäkuuta. Yhteistyö Ruotsin kanssa alkaa, kun kalastus aloitetaan yhtäaikaa Ruotsin kanssa.

Tähän 10.000 lohen kiintiöön tulisi lukea se jokisuiden ”harmaa” merikalastus, jota ei ole kirjattu toistaiseksi kiintiöön. ”*Kaikki kalastuskuolevuus tulee ottaa huomioon kalastuksen säätelyssä*.” (perusmuistio) Tässä tilanteessa ei pidä ottaa minkäänlaista riskiä, joka vaarantaisi Itämeren luonnonlohien tilaa entisestään!

VN esittämä lohikiintiö 50.000 lohta ei rajoittaisi kalastusta. Kiintiö mahdollistaisi lohisaaliin kasvattamisen 67%:lla eli 20.000 lohella. Kutukantatavoitteet voisi unohtaa, eikä Tornionjokeen edelleenkään jäisi kalastettavaa. Vuonna 2014 säädetyn EU:n kalastuksen perusasetuksen (CFP) mukaan kaikkien kalakantojen olisi tullut saavuttaa hyvä tila vuoteen 2020 mennessä. Näin ei ole tapahtunut. Varovaisuusperiaate edellyttää kalastuksen rajoittamista.

Suomenlahden ylisuuri lohikiintiö ei ole vuosiin rajoittanut Suomenlahden lohenkalastusta. Tänä vuonna kiintiöstä kalastettiin kolmannes. Saaliissa on kymmeniä prosentteja Perämeren jokien luonnonlohikantoja. EK:n esitys kiintiön korottamisesta 10.144 loheen ei vastaa todellisuutta. Jokiseura esittää Suomenlahden lohikiintiön poistamista, tai sen pienentämistä kalastusta edes hiukan rajoittavaksi 2500 loheen.

Silakkakantojen heikko tilanne heijastuu lohikantojen tilaan, mutta komissio ei näitä asioita yhdistä eikä mainitse. Kalastuksen säätelyn merellinen rakenne ei tunnista lajien välisiä vuorovaikutuksia. Silakka on lohen tärkein ravintolähde. Heikko silakkakanta vaikuttaa lohien selviytymiseen merellä ja heikentää lohen poikasten kuoriutumista. Lohen tilanteen parantaminen edellyttää vahvoja silakkakantoja.

- Lohen sekakantakalastus (merikalastus) on lopetettava
- Vanhan osakannan emokalojen tappaminen on lopetettava
- Kaikenlainen keinotekoinen kiintiökikkailu, eli säädöstekoinen lohikiintiöiden kasvattaminen ylisiirroin seuraavalle vuodelle sekä vaihtaminen toisilta Itämeren rantavaltioilta, on lopetettava
- Kalastuksesta säädettäessä on aina huomioitava luonnontila
- Varovaisuusperiaatetta on noudatettava

Tornio-Muoniojokiseura ry

Kalervo Aska pj.

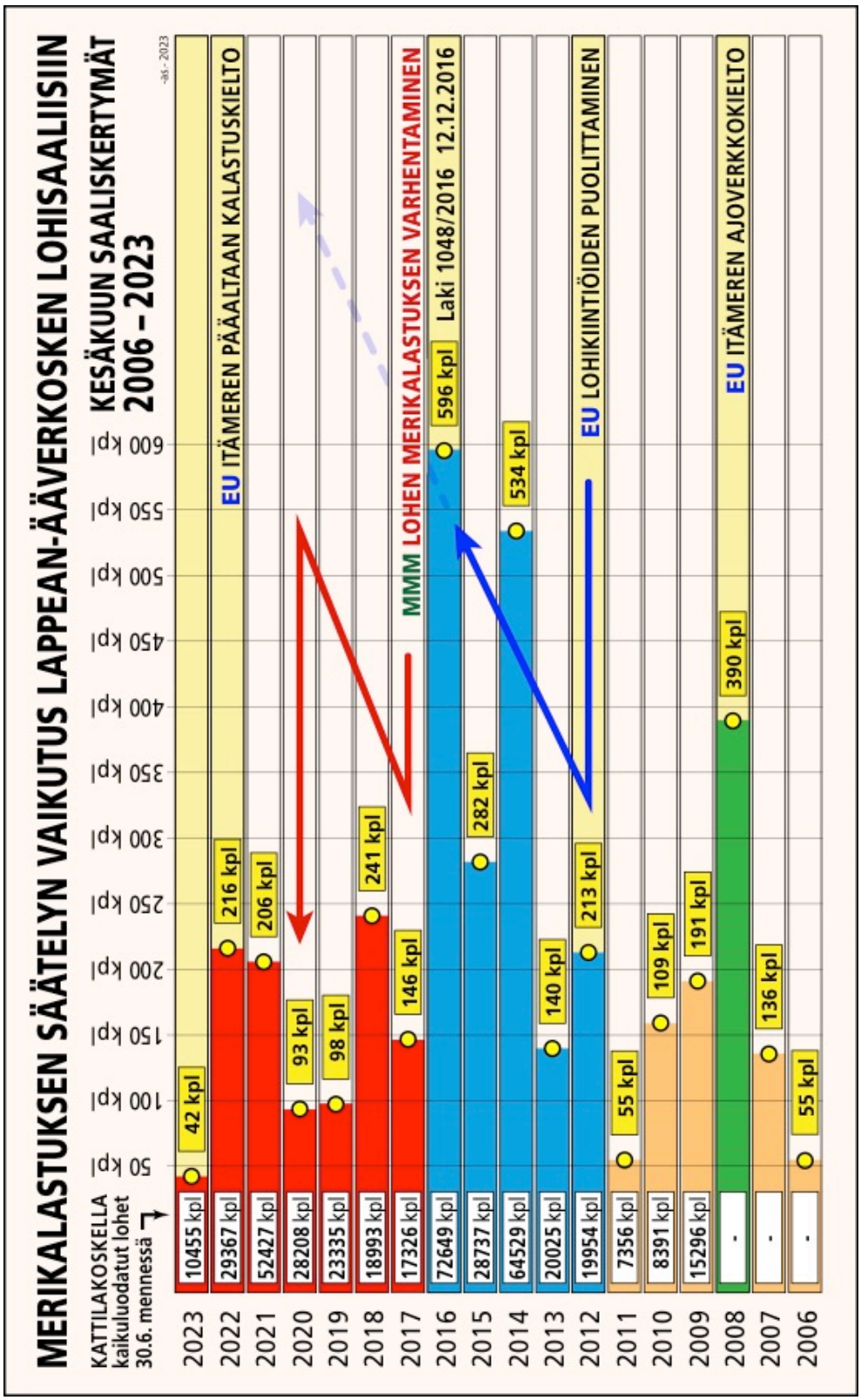

Tornionjoen Lappeassa on kerätty saalistietoja vuodesta 2006. Lappean lohessa/lomassa kerätty saalistilasto on luotettavin saatavilla oleva saalistieto Tornionjoella. Tornionjoen merkittävin lohennousu tapahtuu kesäkuussa, joten graafin tieto/kuvaaja on kesäkuulta. Yläolevaan graaviin on kuvattuna vv. 2006 - 2023 kesäkuun tiedot Kattilakoskella kaikuluodatuista lohista ja Lappean alueella kesäkuussa saadut lohet. Graafista on selkeäsi nähtävissä, miten merialueelle tehdyt säädökset vaikuttavat soutu-uistelussa Tornionjoelta saatujen lohien määrään.

Vuonna 2017 aikaistettu merikalastus romahdutti Tornionjoen jokisaaliit.

Sivun 4:n karttakuva kertoo, miten lohenkalastusta säädeltiin ennen vuotta 2017, jolloin aikarajat poistettiin ja lohenkalastusta varhennettiin niin, että merikalastuksen kohteeksi saatiin aikaisin nousevat Tornionjoen luonnonlohien suurimmat emokalat. Dilemma: *lohikiintiöt annetaan kappaleina, mutta lohet myydään kiloina*.

Vanhat ja 15.4.2008 voimaan tulleen ministeri **Sirkka-Liisa Anttilan asetuksen 190/2008 mukaiset lohenpyynnin kieltoalueet ja meripyynnin aloituspäivät Pohjanlahdella**

Kieltoaluerajojen väliin merkityt päivämäärät tarkoittavat alueen meripyynnin aloittamispäiviä. Sinisellä pohjalla Martti Puran 1994 asetuksen päivämäärät. Keltaisissa kolmioissa Perämeren jokien luonnonlohikannat turvanneen Kalevi Hemilän asetuksen vuosien 1996-97 päivämäärät. Punaisella pohjalla ministeri Sirkka-Liisa Anttilan lohiasetuksen 190/2008 päivämäärät. Laatikoissa Anttilan asettamat varhennetun lohenkalastuksen alkamispäivämäärät.

Ministeri Juha Korkeaojan asettaman väliaikaisen asetuksen 397/2004 "Valikoiva kalastus" päättymisen jälkeen astui 1.7.2007 uudestaan voimaan vuosina 1998-2004 voimassa ollut asetus 266/1998, jonka aloittamispäivät ovat vihreällä pohjalla.

